

Visarend (*Pandion haliaetus*)

De foto van Ruurd Jelle

Vogelnamen zijn soms verwarrend. Een Heggenmus is geen mus. En de Visarend is anders dan de naam doet vermoeden geen arend. Binnen de roofvogels vormen Visarenden een eigen familie, maar wel een heel interessante familie. In deze bijdrage van Ruurd Jelle is de Visarend aan de beurt. Naast wat algemene gegevens over deze vogel krijgen we een beeld van de inspanningen, frustraties en ontberingen van een vogelfotograaf die nodig zijn om tot een prachtige foto te komen.

De Visarend (*Pandion haliaetus*) broedt in Europa van Schotland in het westen tot in Rusland in het oosten. De overwinteringsgebieden liggen grotendeels in de zuidelijke helft van Afrika. Vooral de vogels uit Noorwegen, Zweden en Finland trekken in voor- en najaar door Nederland op weg naar respectievelijk hun broed- en overwinteringsgebieden. De voorjaarsstrek vindt in Nederland vooral plaats van half april tot half mei, de najaarsstrek is van augustus tot oktober met de piek in september. Volgens Sovon Vogelonderzoek is het aantal doortrekkers van 1990 tot 2010 verdubbeld. Ook in Fryslân is de Visarend in het voor- en najaar volop aanwezig. Op het moment van schrijven van deze bijdrage is het eind september. Een zeer goede periode om deze prachtige roofvogel te zien.

Je zou kunnen stellen dat je de Visarend in Fryslân overal wel aan kunt treffen als er maar genoeg water en vis is. Toch is de kans het grootst in een aantal goede gebieden als Easterschar, Rottige Meente, IJsselmeerkust, Lauwersmeer, De Deelen en Alde Feanen. Hier zitten jaarlijks tientallen vogels die vaak enkele dagen tot soms weken blijven hangen. Het is eigenlijk best bijzonder dat Nederland momenteel al vijf broedparen van de Zeearend telt, maar dat de Visarend nog steeds geen broedvogel is. Wel zijn er al overzomerende Visarenden die in de Biesbosch een nest hebben gebouwd, maar tot een broedpoging kwam het nog niet. Voor de komende jaren ziet het er wel hoopgevend uit.

De Visarend leeft hoofdzakelijk van vis maar eet soms ook andere dieren. Zo liep er eind september een vogel gedurende een aantal uren op een gemaaid grasland midden in de Rottige Meente. Gezien het grote aantal muizen van dit jaar had de vogel het waarschijnlijk daarop gemunt. Als ze op vis jagen hebben ze eigenlijk twee technieken. De eerste is biddend boven het water zoals een Torenvalk dat doet op muizenjacht. Daarbij hangen de poten vaak naar beneden en zodra ze een vis zien, zakken ze vaak in etappes naar beneden om voor het laatste stuk de poten te strekken en met vleugels achteruit het water in te klappen. De tweede methode is vanuit een vast punt, zoals bijvoorbeeld een boom. Met deze methode gedragen ze zich meer als Buizerden. Ik moet zeggen dat ik dat eigenlijk nog maar één keer heb mogen zien en die vogel heb ik zes dagen kunnen volgen. Deze Visarend is dit keer de hoofdrolspeler in mijn rubriek.

De vogel was in alle opzichten bijzonder. De meeste Visarenden zijn eind oktober het land wel uit, maar dit was half november 2011. Terwijl Visarenden vooral voorkomen in de grotere natuurgebieden, trof ik dit exemplaar midden in Grou aan bij een gemeentelijke vijver van ongeveer 30 bij 80 meter. Het betrof een jonge vogel en die doen vaak niet alles conform de boeken. Dit was de uitgelezen mogelijkheid een jagende Visarend in Nederland vast te leggen. In de meeste gebieden zijn er veel plaatsen waar de vogel kan jagen. Hierdoor is het voor de fotograaf moeilijk een zodanige positie te kiezen dat de kans op geslaagde foto's optimaal is. Mijn vogel had slechts de relatief kleine vijver tot zijn beschikking. Mijn schuiltent werd meteen door het dier geaccepteerd. Toch heb ik zes dagen in de schuilhut gezeten met temperaturen rond het vriespunt voor ik een goede foto kon maken. Dat het zolang duurde had meerdere oorzaken. Het begon met vier dagen zeer dichte mist waarin je weinig kunt. Daarnaast brengt fotografie met een schuiltent in een woonwijk zijn eigen problematiek mee. Nieuwsgierige kinderen, een man met een hond, kinderen die uit school komen, een vrouw op de fiets. En iedere keer vloog de vogel uit zijn vaste boom weg om pas uren later weer terug te keren. Het werd een frustrerende en lange zit, totdat op dag vijf eindelijk de mist weg was, de kinderen naar korfbal en voetbal gebracht waren (want het was zaterdag) en de vogel eindelijk eens alles goed deed. Een mooi spel waarbij ik continu door de lens van de camera de kop van de Visarend in het vizier had. Zodra de vogel ineens gefocust raakte, zat ik er klaar voor. Maar de jonge vogel raakte de focus vaak even snel weer kwijt. Ook bij mensen zijn kinderen snel afgeleid, dus dat hoort erbij. Uiteindelijk sprong hij van zijn tak en klapte hij met veel geweld in het water. Een Zeearend pakt zijn prooi in de vlucht uit het water. Een Visarend daarentegen gaat volledig te water. Na de oorverdovende klap in de vijver kwam de vogel er langzaam uitgefladderd en had hij zijn Blankvoorn te pakken. Tegelijk had ik eindelijk een serie beelden van de Visarend met vis. Op de foto is het moment te zien dat de vogel net opvliegt met zijn Blankvoorn. Zowel voor hem als voor mij was dat een gelukje, want niet iedere duik is raak. Op mijn website is de gehele serie te zien van de vogel in de boom tot een mooie vluchtfoto waarbij de vis er wat verwaasd onder hangt.

Komend voorjaar of n